

Prof. dr hab. med. Jerzy Zagórski
Instytut Medycyny Wsi w Lublinie

Ocena rozprawy doktorskiej pt.:
*Ocena oddziaływania zastosowanej terapii przeciwbólowej
na stopień niesprawności i natężenia bólu u pacjentów
z zespołami bólowymi kręgosłupa lędźwiowego
przygotowanej przez lek. med. Krzysztofa Brzezińskiego*

Przedłożona do recenzji praca liczy 115 stron. Składa się z następujących rozdziałów: Wstęp, Cel pracy, Materiał i Metoda, Wyniki, Dyskusja, Wnioski, Piśmiennictwo, Streszczenie, Wykaz skrótów i Aneks.

We *Wstępie* (strony 4-30) omawia Autor: anatomiczne i fizjologiczne podstawy nocycypcji i bólu, kliniczny pomiar bólu, zarys epidemiologii bólu przewlekłego odcinka lędźwiowo-krzyżowego kręgosłupa, ból jak przyczynę niesprawności oraz sposoby leczenia przewlekłych schorzeń kręgosłupa. Część ta została bardzo dobrze opracowana, przy czym powołuje się w niej Autor nie tylko na bogate piśmiennictwo krajowe, lecz również cytuje szeroko prace autorów zagranicznych. Uważam, że cały ten Rozdział został bardzo interesująco opracowany, co świadczy o dużych umiejętnościach i wiedzy Autora na ten temat. Jedynie miałbym drobną uwagę, co do podrozdziału mówiącego o epidemiologii bólu przewlekłego odcinka lędźwiowo-krzyżowego kręgosłupa. Autor, jako pracownik Instytutu Medycyny Wsi z pewnością wie, że ból w tej okolicy jest jednym z najbardziej rozpowszechnionych problemów zdrowotnych związanych z pracą w rolnictwie. Jak wynika z danych krajowych oraz danych Unii Europejskiej około 30% pracowników rolnictwa skarży się na bóle kręgosłupa lędźwiowo-krzyżowego. A jest to wynikiem oddziaływania różnych grup

czynników, w tym: czynników fizycznych (np. wibracja) i biomechanicznych, organizacyjnych, psychospołecznych, osobniczych, występujących niezależnie lub łącznie. I tej informacji mi zabrakło w tym podrozdziale.

Cel pracy (strona 31) został jasno i prawidłowo sformułowany – Autor zamierzał porównać wpływ dwóch leków przeciwbólowych i zabiegów akupunktury na skuteczność terapii mierzoną natężeniem bólu i stopniem niesprawności podczas leczenia przewlekłych zespołów bólowych kręgosłupa lędźwiowego.

W Rozdziale *Materiał i Metoda* (strony 32 – 36) omawia Autor dane demograficzne badanej grupy 253 pacjentów z Poradni Leczenia Bólu Instytutu Medycyny Wsi w Lublinie oraz etapy badań wraz z wymieniem czynności, które były wykonywane podczas tych wizyt. Przedstawia też Autor metodykę analizy statystycznej, którą zastosował w tej pracy. Do tego rozdziału nie zgłaszam zastrzeżeń.

Wyniki (strony 37 – 74) zawierają analizę danych demograficznych, ocenę zmian natężenia bólu, ocenę zmian stopnia niesprawności oraz korelacje natężenia bólu i stopnia niesprawności. Autor wykazał, że najistotniejszy wpływ na skuteczność terapii wywierał czas leczenia. Wyniki te są dobrze udokumentowane oraz zilustrowane przy pomocy 10 tabel oraz 49 rycin.

Rozdział *Dyskusja* (strony 75- 89) winna być najciekawszą częścią całej pracy. W niej bowiem powinien Autor dać popis swojej inwencji twórczej w ocenie wyników własnych, cytując opinie innych autorów, tu powinno być miejsce na najbardziej twórczo przetworzone schematy. W dyskusji powinno się również formułować wnioski i uzasadniać je za pomocą swoich i cudzych (dane z literatury) wyników. W recenzowanej pracy Autor poprawnie skonstruował ten rozdział opierając się o ostatnie, polskie i zagraniczne piśmiennictwo. Cały ten Rozdział został napisany interesująco, z dużym znawstwem przedmiotu, w oparciu o dobrze dobrane piśmiennictwo fachowe.

Konsekwencją przeprowadzonych badań oraz dokonanej przez Autora dyskusji są *Wnioski* (strona 90), które udzielają odpowiedzi na postawione w *Celu* pytania.

Piśmiennictwo (strony 91-106) zawiera 143 pozycje literatury fachowej polskiej i głównie zagranicznej. Uważam, że zostało dobrze dobrane i świadczy o fakcie, że Autor jest dobrze obeznany z poruszaną w pracy problematyką.

Reasumując, oceniam przedłożoną pracę pozytywnie, głównie ze względu na podjęty temat, ale również na sposób uzyskania danych i interpretację otrzymanych danych. Autor wykazał się umiejętnością stawiania i rozwiązywania problemów badawczych, prawidłowością wyciągania wniosków z uzyskanych danych oraz prawidłowym wykorzystywaniem piśmiennictwa fachowego dla udokumentowania swoich wyników badań.

Stwierdzam, że przedłożona do recenzji praca lek. med. Krzysztofa Brzezińskiego pt: *„Ocena oddziaływania zastosowanej terapii przeciwbólowej na stopień niesprawności i natężenia bólu u pacjentów z zespołami bólowymi kręgosłupa lędźwiowego”* odpowiada wymogom stawianym na stopień doktora i w związku z tym przedkładam Wysokiej Radzie Naukowej Instytutu Medycyny Wsi w Lublinie wniosek o przyjęcie tej pracy i dopuszczenie lek. med. Krzysztofa Brzezińskiego do publicznej obrony.

Lublin, 2012-01-15